

**აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი:
მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს
საეჭაპო გადაწყვეტილება საქმეზე
“JURISDICTIONAL IMMUNITIES OF THE STATE”
(GERMANY VERSUS ITALY)***

ლუკას მორეირა ალჩინი

აბსტრაქტი

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ თავის გადაწყვეტილებაში საქმეზე “Jurisdictional Immunities of the State” დაადგინა, რომ იტალიამ გერმანიასთან მიმართებით დაარღვია თავისი საერთაშორისო ვალდებულებები. დარღვევა გამომდინარეობდა ორი გარემოებიდან, კერძოდ, იტალიამ უგულებელყო როგორც გერმანიის სახელმწიფო იმუნიტეტი იურისდიქციისაგან, ისე გერმანიის სახელმწიფო იმუნიტეტი აღსრულების ზომებისაგან. სასამართლომ აღნიშნა, რომ იტალიის მიერ გერმანიის საკუთრებაში არსებულსა და იტალიაში მდებარე ქონებასთან, Villa Vigoni-სთან, დაკავშირებით განხორციელებული უფლებრივი შეზღუდვის ზომები არღვევდა გერმანიის სახელმწიფო იმუნიტეტს აღსრულების ზომებისაგან. წინამდებარე ნაშრომი მიმოიხილავს აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის სამართლებრივ დოქტრინას მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს ხსენებული გადაწყვეტილების თვალთახედვის არეალიდან. მიმოიხილვაში ინტეგრირებულია, აგრეთვე, გაეროს 2004 წლის კონვენცია სახელმწიფოსა და მისი ქონების იმუნიტეტების შესახებ, რომელიც ჯერჯერობით ძალაში არ არის შესული.

შესავალი

მეოცე საუკუნეში მნიშვნელოვნად განვითარდა სამართლებრივი დოქტრინა აღსრულების ზომებისა და იურისდიქციისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის შესახებ, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ პროცესს ფონად არ გასდევდა უნივერსალური ხელშეკრულებისა თუ საერთაშორისო სასამართლოების გადაწყვეტილებების არსებობა ამავე დოქტრინასთან მიმართებით. ამავედროულად, განვითარება წაახალისა 2004 წელს გაეროს გენერალური ასამბლეის მიერ მიღებულმა კონვენციამ სახელმწიფოსა და მისი ქონების იმუნიტეტების შესახებ (გაეროს კონვენცია). მართალია, აღნიშნული ხელშეკრულება ჯერჯერობით არ არის ძალაში შესული, თუმცა მან მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა როგორც საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის შესაბამისი წესების სრულყოფაში, ისე სასამართლოთა საქმიანობის გზის გაკვალვაში.¹ მიუხედავად

*ეს გახლავთ სტატიის თარგმანი. ორიგინალი ვერსია.

¹ ინგლისურ ენაზე. გაეროს კონვენციის 30-ე მუხლის თანახმად, იგი ძალაში შედის

ხსენებული ნაბიჯებისა, 2012 წლამდე ჯერ კიდევ შეუძლებელი გახლდათ საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის შესაბამისი წესების იდენტიფიცირებაცა და ინტერპრეტაციაც, სახელმწიფო იმუნიტეტის ძირითადი ასპექტების ჩათვლით. ყოველივე აღნიშნული ხელშესახები გახადა მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს გადაწყვეტილებამ საქმეზე *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy)*. გადაწყვეტილება მოიცავს როგორც აღსრულების ზომებისაგან, ისე იურისდიქციისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის ასპექტებს, თუმცა წინამდებარე ნაშრომი მიმოიხილავს მხოლოდ პირველ მათგანს.

1. საქმეები *Ferrini* და *Distomo*: ურთიერთმიმართება *Villa Vigoni*-ს საკითხთან

1998 წელს, იტალიაში, ლუიჯი ფერინიმ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის წინააღმდეგ შეიტანა სამოქალაქო სარჩელი, რომელიც ეხებოდა მეორე მსოფლიო ომის დროს გერმანიის მიერ იტალიის ტერიტორიაზე მოსარჩელის უკანონო დაპატიმრების, დეპორტაციისა და იძულებითი შრომის შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას. 2000 წლის ნოემბერში არეცოს სასამართლომ დაადგინა, რომ გერმანია აღნიშნულ სარჩელთან დაკავშირებით სარგებლობდა სახელმწიფო იმუნიტეტით. ფერინიმ გადაწყვეტილება გაასაჩივრა ფლორენციის სააპელაციო სასამართლოში, რომელიც დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას. შემდგომ, გერმანიის საკასაციო სასამართლომ 2004 წელს დააკმაყოფილა სარჩელი და გერმანიას უარი უთხრა იმუნიტეტის მინიჭებაზე. საკუთარი გადაწყვეტილების ერთ-ერთ ძირითად საფუძვლად სასამართლომ მიუთითა, რომ სახელმწიფოს მიერ საერთაშორისო დანაშაულის ჩადენის პირობებში, აღნიშნული სახელმწიფო ვერ ისარგებლებს იმუნიტეტით. შედეგად, 2011 წელს საქმე განსახილველად დაუბრუნდა არეცოს სასამართლოსა და შემდგომ ფლორენციის სააპელაციო სასამართლოს, რომელთაც გერმანიას დააკისრეს ფერინის სასარგებლოდ კომპენსაციის გადახდა.²

სუვერენული ქმედების კონცეფციაზე დაფუძნებულ არგუმენტებზე გერმანია ზემოთ ხსენებული საქმის განხილვამდეც აპელირებდა. მაგალითისთვის შეიძლება, მოვიხმოთ საბერძნეთის სასამართლოების გადაწყვეტილება საქმეზე *Prefecture of Voiotia v. Federal Republic of Germany (Distomo Case)*. მოცემული საქმე შეეხებოდა მეორე მსოფლიო ომის დროს გერმანიის საჯარისო ფორმირებების მიერ საბერძნეთის სოფელ დისტომოში განხორციელებულ სიცოცხლის მასობრივ ხელყო-

30-ე სარატიფიკაციო სიგელის დეკლარაციის თარიღიდან; დღევანდელი მონაცემებით, 22 სახელმწიფოს აქვს კონვენცია რატიფიცირებული. United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property, <https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtmsg_no=III-13&chapter=3&lang=en>.

² *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 27.

ფას. 1997 წელს საბერძნეთის ლიგადიის პირველი ინსტანციის სასამართლომ გერმანიას დააკსირა მოსარჩელეთათვის მოთხოვნილი ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება. 2000 წელს საბერძნეთის საკასაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა. აღსანიშნავია, რომ გადაწყვეტილება არ აღსრულდა, ვინაიდან საბერძნეთის იუსტიციის მინისტრმა, რომლის წინასწარი თანხმობა, საბერძნეთის კანონმდებლობის მიხედვით, აუცილებელი წინაპირობაა უცხო სახელმწიფოს წინააღმდეგ გადაწყვეტილების აღსასრულებლად, თანხმობა იძულებით აღსრულებაზე არ გასცა.³ შემდგომ, მოსარჩელები ეცადნენ, აღსრულებინათ საბერძნეთის გადაწყვეტილება გერმანიაში, თუმცა გერმანიის ფედერალურმა საკასაციო სასამართლომ 2003 წელს ჩათვალა, რომ საბერძნეთის გადაწყვეტილებები არღვევდა იურისდიქციისაგან გერმანიის იმუნიტეტს; შესაბამისად, გადაწყვეტილებების აღიარება და აღსრულება გერმანიაში ვერ იქნებოდა შესაძლებელი. საბოლოოდ, მოსარჩელებმა განაცხადი შეიტანეს გერმანიისა და საბერძნეთის წინააღმდეგ ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში, რომელმაც განცხადება დაუშვებლაც ცნო.⁴

სწორედ ამ ეტაპზე, საქმის *Prefecture of Voiotia v. Federal Republic of Germany (Distomo Case)* მოსარჩელებმა, კომპენსაციის მიღების მოტივით, სცადეს საბერძნეთის ლიგადიის პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულება იტალიაში. 2006 წელს ფლორენციის სააპელაციო სასამართლომ გამოსცა ეგზეკუატურა,⁵ რომელიც ცნობდა ლიგადიის პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებას გერმანიისათვის კომპენსაციის გადახდის დავალების შესახებ საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის იმ სერიოზული დარღვევების საფუძველზე, რომლებიც აღსრულებას ექვემდებარებოდა იტალიაში.⁶

მოცემული გადაწყვეტილების შემდეგ, 2007 წელს, ფლორენციის სააპელაციო სასამართლომ ეგზეკუატურის საფუძველზე, მოსარჩელებმა იტალიაში, კომოს პროვინციის მიწის რეესტრში, უფლებრივი შეზღუდვა დაარეგისტრირეს *Villa Vigoni*-სთან, კომოს პროვინციაში მდებარე და

³ *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 30.

⁴ J. Craig Barker, "Negotiating the Complex Interface between State Immunity and Human Rights: An Analysis of the International Court of Justice Decision in *Germany v. Italy*", *International Community Law Review* 15, no. 4 (2013), 425.

⁵ დაახლოებით ერთი წლით ადრე, ფლორენციის სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ იტალიაში შესაძლებელი გახლდათ გადაწყვეტილებაში არსებული ბრძანების აღსრულება, რომელიც ავალდებულებდა გერმანიას ანაზღაურებინა მოსარჩელეთა მიერ საბერძნეთში განეული სამართლებრივი ხარჯები. *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 33.

⁶ საკასაციო სასამართლომ 2011 წლის იანვარში გაიზიარა ფლორენციის სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა. *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 34.

გერმანიის საკუთრებაში არსებული გერმანულ-იტალიური კულტურის ცენტრის, მიმართებით.⁷

2. სააღსრულებო ზომები Villa Vigoni-სთან მიმართებით: მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს საეიტაპო გადაწყვეტილება

2008 წლის დეკემბერში გერმანიის განცხადების საფუძველზე მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოში დაიწყო საქმის წარმოება სამ საკითხთან მიმართებით. გერმანია უთითებდა, რომ იტალიამ დაარღვია თავისი საერთაშორისო ვალდებულებები, ვინაიდან იტალიამ (i) არ ცნო გერმანიის სახელმწიფო იმუნიტეტი იმ სამოქალაქო სარჩელებთან მიმართებით, რომლებითაც მოსარჩელები ითხოვდნენ იტალიის სასამართლოების მიერ გერმანიისათვის მეორე მსოფლიო ომის დროს მიყენებული ზიანის ანაზღაურების დაკისრებას; (ii) იტალიაში აღსრულების ძალა მიანიჭა საბერძნეთის სასამართლოების იმ გადაწყვეტილებებს, რომლებითაც გერმანიას დაეკისრა ზიანის ანაზღაურება მეორე მსოფლიო ომის დროს ჩადენილი საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის დარღვევებისათვის; და (iii) გაატარა სააღსრულებო ზომები Villa Vigoni-სთან, გერმანიის საკუთრებაში არსებულსა და იტალიაში მდებარე ქონებასთან, მიმართებით.⁸

წინამდებარე ნაშრომი მიმოიხილავს სახელმწიფო იმუნიტეტს აღსრულებასთან მიმართებით,⁹ რომელიც იცავს სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებულსა და უცხო სახელმწიფოში მდებარე ქონებას აღსრულების ზომებისაგან. ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია Villa Vigoni-სთან დაკავშირებით განხორციელებული სააღსრულებო ზომების კანონიერებასა და მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს მსჯელობაზე აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის მარეგულირებელი საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესებთან დაკავშირებით.

3.1 იურისდიქციისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტისა და აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის შორის არსებული განსხვავება

სახელმწიფო იმუნიტეტის დოქტრინა მოიცავს ორ მიმართულებას: იმუნიტეტი იურისდიქციისაგან და იმუნიტეტი აღსრულებისაგან. პირვე-

⁷ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 35; იტალიის მთავრობის 2010 წლის აპრილის ბრძანების საფუძველზე, ვილა ვიგონის წინააღმდეგ საჩივარზე შეჩერდა წარმოება მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე ვადით. Andrea Gattini, "The Dispute on Jurisdictional Immunities of the State before the ICJ: Is the Time Ripe for a Change of the Law?", Leiden Journal of International Law 24, no. 1 (2011), 177.

⁸ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 37.

⁹ „აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი“ და „აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი“ ნაშრომში გამოყენებულია, როგორც სინონიმური ცნებები.

ლი მათგანი უკრძალავს სახელმწიფოს ადგილობრივ სასამართლოს, გაავრცელოს იურისდიქცია უცხო სახელმწიფოზე, ხოლო მეორე მათგანი იცავს სახელმწიფოს უცხო სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული სააღსრულებო ზომებისაგან.¹⁰

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესები იურისდიქციისაგან და აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის შესახებ „განცალკევებულია და მათი გამოყენება მართებულია ასევე განცალკევებულად“.¹¹ უფრო მეტიც, აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი, რომელიც იცავს უცხო სახელმწიფოში მდებარე ქონებას შემზღვეველი ღონისძიებებისაგან, სცილდება იურისდიქციისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის ფარგლებს. ამგვარად, მაშინაც კი, როდესაც სახელმწიფო არ არის უფლებამოსილი, ისარგებლოს იურისდიქციისაგან იმუნიტეტით და უცხო სახელმწიფოს სასამართლოს გამოაქვს მის წინააღმდეგ გადაწყვეტილება, აღნიშნული თვისებრივად არ იძლევა სასამართლოს ადგილმდებარეობისა სახელმწიფოსა თუ მესამე სახელმწიფოში მდებარე უცხო სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებულ ქონებასთან მიმართებით აღსრულების ზომების გამოყენების უფლებას. მოცემული უფლების გამოყენების წინაპირობა გახლავთ იმ კონკრეტული პირობების გათვალისწინება, რომლითაც ხასიათდება აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი.¹²

მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფოებს აქვთ უფლება, უარი განაცხადონ სახელმწიფო იმუნიტეტის ორივე შრეზე, არ დაიშვება პრეზუმცია, რომ იურისდიქციისაგან იმუნიტეტზე გაცხადებული უარი *a priori* აღსრულებისაგან იმუნიტეტზეც ვრცელდება.¹³ შესაბამისად, როდესაც სახელმწიფო გაეროს კონვენციის მე-7 მუხლის შესაბამისად¹⁴ უარს აცხადებს იურისდიქციისაგან იმუნიტეტზე, თუმცა ექსპლიციტური უარი არ ფიქსირდება აღსრულებასთან დაკავშირებით, დაუშვებელია აღსრულების ზომების განხორციელება სახელმწიფო ქონებასთან დაკავშირებით. ამგვარად, თანხმობა უცხო სახელმწიფოს სასამართლოს

¹⁰ Jean-Marc Thouvenin, “Gel de fonds des banques centrales et immunité d’exécution”, in: *Immunities in the Age of Global Constitutionalism*, ed. Anne Peters et al. (Leiden: Brill Nijhoff, 2015), 211.

¹¹ *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 113.

¹² *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 113.

¹³ Robert Kolb; Thiago Braz Jardim Oliveira, “Le Droit des Immunités Juridictionnelles Etatiques et l’Arrêt de la Cour Internationale de Justice dans l’Affaire Italo-Allemande”, *Swiss Review of International and European Law* 23, no. 2 (2013), 250.

¹⁴ მუხლი 7: „სახელმწიფოს არ შეუძლია, მოიხმოს იურისდიქციისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტი უცხო სახელმწიფოს სასამართლოების წინაშე, თუკი სახელმწიფომ ექსპლიციტური თანხმობა გასცა კონკრეტულ საქმესთან დაკავშირებით (a) საერთაშორისო შეთანხმების; (b) წერილობითი შეთანხმებით; ან (c) სასამართლოში გაცხადების თუ წერილობითი კომუნიკაციის მეშვეობით.“

იურისდიქციაზე არ არის *per se* თანხმობა აღსრულებაზე.¹⁵

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ აღსრულებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტზე უარი და, შესაბამისად, თანხმობა სახელმწიფო ქონებაზე აღსრულების ზომების განხორციელების თაობაზე შეუძლებელია მივიჩნიოთ ნაგულისხმევად იურისდიქციისაგან იმუნიტეტზე უარის გაცხადებაში.¹⁶

3.2. სასამართლოს გადაწყვეტილების წინმსწრები და

სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდგომი სააღსრულებო ზომები

გაეროს კონვენციის ის დანაწესები, რომლებიც არეგულირებს სააღსრულებო ზომების ურთიერთმიმართებას სახელმწიფო იმუნიტეტთან, ერთმანეთისაგან განასხვავებს სასამართლოს გადაწყვეტილების წინმსწრებს¹⁷ და სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდგომ¹⁸ ზომებს. პირველი მათგანი შესაძლებელია, განხორციელდეს უცხო სახელმწიფოს ექსპლიციტური თანხმობის საფუძველზე, ხოლო მეორე მათგანი დაქვემდებარებულია დამატებით მოთხოვნას. კერძოდ, სააღსრულებო ზომები შესაძლებელია, გატარდეს უცხო სახელმწიფოს იმ საკუთრებასთან დაკავშირებით, რომელიც არ გამოიყენება სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის.¹⁹

იტალიის მიერ *Villa Vigoni*-ზე განხორციელებული უფლებრივი

¹⁵ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 113.

¹⁶ მუხლი 20: „მე-18 და მე-19 მუხლების შესაბამისი თანხმობა აღსრულების ზომებზე დაუშვებელია, ნაგულისხმევად ჩაითვალოს იურისდიქციისაგან იმუნიტეტზე მე-7 მუხლის თანახმად გაცემული უარით.“

¹⁷ მუხლი 18: „დაუშვებელია სასამართლოს გადაწყვეტილების წინმსწრები სააღსრულებო ზომების, როგორებიცაა დაყადაღება და საკუთრების უფლების შეჩერება, განხორციელება უცხო სახელმწიფოს ქონებასთან მიმართებით, გარდა შემდგომი შემთხვევებისა: (a) სახელმწიფომ ექსპლიციტური თანხმობა გასცა აღნიშნულ ზომებთან დაკავშირებით (i) საერთაშორისო შეთანხმების; (ii) საარბიტრაჟო შეთანხმებითა თუ წერილობითი შეთანხმებით; ან (iii) სასამართლოში გაცხადების თუ წერილობითი კომუნიკაციის მეშვეობით; ან (b) უცხო სახელმწიფომ დაკმაყოფილების საგნად განსაზღვრა კონკრეტული ქონება კონკრეტულ დავასთან მიმართებით.“

¹⁸ მუხლი 19: „დაუშვებელია სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდგომი სააღსრულებო ზომების, როგორებიცაა დაყადაღება და საკუთრების უფლების შეჩერება, განხორციელება უცხო სახელმწიფოს ქონებასთან მიმართებით, გარდა შემდგომი შემთხვევებისა: (a) სახელმწიფომ ექსპლიციტური თანხმობა გასცა აღნიშნულ ზომებთან დაკავშირებით (i) საერთაშორისო შეთანხმების; (ii) საარბიტრაჟო შეთანხმებითა თუ წერილობითი შეთანხმებით; ან (iii) სასამართლოში გაცხადების თუ წერილობითი კომუნიკაციის მეშვეობით; ან (b) უცხო სახელმწიფომ დაკმაყოფილების საგნად განსაზღვრა კონკრეტული ქონება კონკრეტულ დავასთან მიმართებით; ან (c) სარწმუნოა, რომ მოცემული საკუთრება არ არის გამოყენებული და არც მომავალში გამოიყენება სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის, მდებარეობს სასამართლოს ადვილსამყოფელ სახელმწიფოში და სააღსრულებო ზომები მიემართება იმ საკუთრებას, რომელიც დაკავშირებულია იმ ერთეულთან, რომელთან მიმართებითაც მიმდინარეობდა სამართალწარმოება.“

¹⁹ Anthony Aust, *Handbook of International Law*, (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), 173.

შეზღუდვა წარმოადგენდა სასამართლოს გადაწყვეტილების შემდგომ სააღსრულებო ზომას, რომელიც დაეფუძნა საბერძნეთის სასამართლოების გადაწყვეტილებას მოსარჩელეთა დაკმაყოფილების თაობაზე და, ასევე, იტალიის სასამართლოების მიერ გაცემულ ეგზეკუტურას. აღნიშნული მიზეზით, გერმანია აცხადებდა, რომ გაეროს კონვენციის მე-19 მუხლი გახლდათ გამოსაყენებლად შესაბამისი და საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესების ამსხაველი.²⁰

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ გადაწყვიტა, არ განეხილა გაეროს კონვენციის მე-19 მუხლის ყოველი დებულება საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის ქრილში, თუმცა განაცხადა, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილების შედეგად განსაზღვრული დაკმაყოფილების სააღსრულებო ზომების განსახორციელებლად აუცილებელია, დაკმაყოფილდეს შემდგომი პირობებიდან ერთი მაინც, - „დავის საგანი, საკუთრება, არ გამოიყენება სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის; ან ქონების მესაკუთრე უცხო სახელმწიფომ გასცა ექსპლიციტური თანხმობა სააღსრულებო ზომების განხორციელებაზე; ან უცხო სახელმწიფომ დაკმაყოფილების საგნად განსაზღვრა კონკრეტული ქონება კონკრეტულ დავასთან მიმართებით.“²¹

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ დაადგინა, რომ *Villa Vigoni* გამოიყენებოდა სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის, ვინაიდან იგი გახლდათ გერმანულ-იტალიური კულტურის ცენტრი, ორიენტირებული კულტურულ თანაზიარობაზე. შესაბამისად, საკუთრება ვერ აკმაყოფილებდა იმ გამონაკლისს, რომელიც მას დაუქვემდებარებდა სააღსრულებო ზომების განხორციელების კანონიერებას.²² უფრო მეტიც, გერმანია არასდროს დასთანხმებია *Villa Vigoni*-ს უფლებრივ დატვირთვასა და არც დაკმაყოფილების საგნად განუსაზღვრავს იგი ამ კონკრეტულ დავასთან მიმართებით.²³ ამგვარად, მართლმსაჯუ-

²⁰ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 115.

²¹ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 118; მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ აღნიშნული დასკვნის მხარდასაჭერად მოიხმო გერმანიის, შვეიცარიის, გაერთიანებული სამეფოსა და ესპანეთის პრაქტიკა. J. Craig Barker, “International Court of Justice: Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy) Judgment of 3 February 2012”, *International and Comparative Law Quarterly* 62, no. 3 (July 2013), 748; ზოგადად, მიჩნეულია, რომ სუვერენული იმუნიტეტით სარგებლობს სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის გამოყენებული სახელმწიფოს საკუთრება, ხოლო კომერციული მიზნებისთვის გამოყენებული მოკლებულია ამგვარ უფლებას. Anne Van Aaken, “Blurring Boundaries between Sovereign Acts and Commercial Activities: A Functional View on Regulatory Immunity and Immunity from Execution”, in *Immunities in the Age of Global Constitutionalism*, ed. Anne Peters et al. (Leiden: Brill Nijhoff, 2015), 165.

²² Hazel Fox, “When Can Property of a State be Attached to Enforce a Foreign Judgment Given against it in Another Country? Some Guidance in the ICJ Judgment in the Jurisdictional Immunities Case”, in *Contemporary Developments in International Law: Essays in Honour of Budislav Vukas*, ed. Rüdiger Wolfrum et al. (Leiden: Brill Nijhoff, 2016), 50.

²³ Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening), Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 119.

ლების საერთაშორისო სასამართლოს მიერ განსაზღვრული აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის არცერთი საგამონაკლისო პირობა გახლდათ დაკმაყოფილებული და, შედეგად, სააღსრულებო ზომების განხორციელება გერმანიის საკუთრებასთან მიმართებით მოკლებული იყო სამართლებრივ საფუძველებს.²⁴

აღნიშნული მსჯელობის შედეგად, მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ დაასკვნა, რომ იტალიის მიერ *Villa Vigoni*-ს უფლებრივი დატვირთვა არღვევდა აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესებს.²⁵

4. სამთავრობო არაკომერციული მიზნებისათვის პრეზუმირებად გამოყენებული სახელმწიფო საკუთრება

აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესის გარდა, გაეროს კონვენცია ეხება ისეთ საკითხს, როგორცაა სახელმწიფო ქონების ის კატეგორია, რომელიც პრეზუმირებად გამოიყენება სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის და სარგებლობს აღსრულების ზომებისაგან იმუნიტეტით.²⁶ აღნიშნულ კატეგორიაში შედის „(a) საკუთრება, ნებისმიერი საბანკო ანგარიშის ჩათვლით, რომელიც გამოიყენება ან განსაზღვრულია მომავალში გამოსაყენებლად, დიპლომატიური მისიებისა და საკონსულო თანამდებობების, სპეციალური მისიების, საერთაშორისო ორგანიზაციების მისიების, საერთაშორისო ორგანიზაციების ერთეულებისა ან საერთაშორისო კონფერენციების ფუნქციების შესასრულებლად; (b) სამხედრო ხასიათის მიზნებისათვის გამოყენებული ან ამგვარი ხასიათის მიზნებისათვის გამოსაყენებლად განსაზღვრული საკუთრება; (c) ცენტრალური ბანკის საკუთრება ან სხვა მონეტარული პოლიტიკის განმახორციელებელი ერთეულის საკუთრება; (d) სახელმწიფო კულტურული მემკვიდრეობის შემადგენელი საკუთრება ან სახელმწიფო არქივის შემადგენლობაში შემავალი საკუთრება, რომელიც არ ექვემდებარება გასხვისებას სამომავლოდ; (e) სამეცნიერო, კულტურული ან ისტორიული ღირებულების მქონე საგამოფენო საკუთრება, რომელიც არ ექვემდებარება გასხვისებას სამომავლოდ.“²⁷

აღნიშნული კატეგორიიდან, როგორც წესი, კრედიტორთა სამიზნე ხდება უცხო სახელმწიფოს საელჩოთა საბანკო ანგარიშები, რათა აღას-

²⁴ Stefania Negri, “Sovereign Immunity v. Redress for War Crimes: The Judgment of the International Court of Justice in the Case Concerning Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy)”, *International Community Law Review* 16, no. 1 (2014), 135.

²⁵ *Jurisdictional Immunities of the State (Germany v. Italy: Greece intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, para. 120.

²⁶ Anne Van Aaken, “Blurring Boundaries between Sovereign Acts and Commercial Activities: A Functional View on Regulatory Immunity and Immunity from Execution”, in *Immunities in the Age of Global Constitutionalism*, ed. Anne Peters et al. (Leiden: Brill Nijhoff, 2015), 162.

²⁷ Article 21 of the United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property.

რულონ სასამართლოთა გადაწყვეტილებები.²⁸ მიუხედავად ხსენებული მცდელობებისა, უმეტესად, ადგილობრივი სასამართლოები არ აყადალებს საელჩოთა საბანკო ანგარიშებს. აღნიშნული შესაძლებელია აიხსნას სახელმწიფოთა პრაქტიკაში გამეფებული პრეზუმფციით, რომლის თანახმადაც, საელჩოთა საბანკო ანგარიშები გამოიყენება სუვერენული მიზნებისათვის და, შედეგად, არ ექვემდებარება დაყადალებას.²⁹ კრედიტორებს, მეორე მხრივ, შეუძლიათ, გააბათილონ მოცემული პრეზუმფცია, თუკი შესწევთ ძალა, დაამტკიცონ, რომ დიპლომატიური მისიის საბანკო ანგარიშები გამოიყენება კომერციული მიზნებისათვის.³⁰ აღსანიშნავია, რომ სასამართლოთა უმეტესი ნაწილი ითხოვს კრედიტორებისაგან, დაასაბუთონ საბანკო ანგარიშების ექსკლუზიურად კომერციული მიზნებისათვის გამოყენების ფაქტი მანამ, სანამ შესაძლებელი გახდება აღსრულების ზომების განხორციელება.³¹

დასკვნა

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ დაასკვნა, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილების შედეგად განსაზღვრული დაკმაყოფილების სააღსრულებო ზომების განსახორციელებლად აუცილებელია, დაკმაყოფილდეს შემდგომი პირობებიდან ერთი მაინც, - (i) დავის საგანი, საკუთრება, არ გამოიყენება სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის; (ii) ქონების მესაკუთრე უცხო სახელმწიფომ გასცა ექსპლიციტური თანხმობა სააღსრულებო ზომების განხორციელებაზე; ან (iii) უცხო სახელმწიფომ დაკმაყოფილების საგნად განსაზღვრა კონკრეტული ქონება კონკრეტულ დავასთან მიმართებით.

მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ დაადგინა, რომ *Villa Vigoni* გამოიყენებოდა სამთავრობო არა-კომერციული მიზნებისათვის, ვინაიდან იგი გახლდათ კულტურის ცენტრი. მეტიც, გერმანია არასდროს დასთანხმებია *Villa Vigoni*-ს უფლებრივ დატვირთვასა და არც დაკმაყოფილების საგნად განუსაზღვრავს იგი ამ კონკრეტულ დავასთან მიმართებით. ამგვარად, ვინაიდან მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს მიერ განსაზღვრული აღსრულების ზომებისაგან

²⁸ Cedric Ryngaert, "Embassy Bank Accounts and State Immunity from Execution: Doing Justice to the Financial Interests of Creditors", *Leiden Journal of International Law* 26, no. 1 (2013), 73.

²⁹ Cedric Ryngaert, "Embassy Bank Accounts and State Immunity from Execution: Doing Justice to the Financial Interests of Creditors", *Leiden Journal of International Law* 26, no. 1 (2013), 74.

³⁰ შესაძლებელია იმ არგუმენტის მოშველიება, რომელიც მოცემულია საფრანგეთის საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში საქმეზე *Iran v. Dumez*. კერძოდ, თუკი საბანკო ანგარიშზე არსებული თანხა სცილდება იმ საჭიროებებს, რომლებიც აუცილებელია საელჩოს საჯარო ფუნქციების სტანდარტულ განხორციელებას, სხვაობა შესაძლებელია დაექვემდებაროს დაყადალებას.

Robert Kolb; Thiago Braz Jardim Oliveira, "Le Droit des Immunités Juridictionnelles Etatiques et l'Arrêt de la Cour Internationale de Justice dans l'Affaire Italo-Allemande", *Swiss Review of International and European Law* 23, no. 2 (2013), 251.

³¹ Cedric Ryngaert, "Embassy Bank Accounts and State Immunity from Execution: Doing Justice to the Financial Interests of Creditors", *Leiden Journal of International Law* 26, no. 1 (2013), 75.

სახელმწიფო იმუნიტეტის არცერთი საგამონაკლისო პირობა გახლდათ დაკმაყოფილებული, სააღსრულებო ზომების განხორციელება გერმანიის საკუთრებასთან მიმართებით არღვევდა გერმანიის სახელმწიფო იმუნიტეტს აღსრულებისაგან.

აღნიშნული მსჯელობის საფუძველზე, მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლომ დაასკვნა, რომ იტალიის მიერ *Villa Vigoni*-ს უფლებრივი დატვირთვა არღვევდა იტალიის აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტის საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის წესებს.

გაეროს კონვენციამ, რომლის მრავალი დანაწესიც მიჩნეულია, როგორც საერთაშორისო ჩვეულებითი სამართლის ნაწილი, მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში. აღნიშნულმა საეტაპო გადაწყვეტილებამ ნათელი მოჰფინა აღსრულების ზომებისაგან სახელმწიფო იმუნიტეტსა და სავარაუდოა, რომ იგი გახდება ორიენტირი აღნიშნულ თემატიკასთან დაკავშირებული სამომავლო გადაწყვეტილებებისათვის.